

הלכות פסולי המוקדשין

קכג. דיני שחיטה וקבלה בקרבנות ובו כט סעיפים

א. ארבע עבודות יש בקרבן שחיטה וקבלה והולכה למזבח וזריקה, ומ"מ גילתה התורה ששחיטה כשרה בזר מדכתיב: ושחט את בן הבקר לפני ד' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם, מקבלה ואילך מצות כהונה ולא בשחיטה (ברכות לא, ב). וזהו ששנינו רפ"ג דזבחים: כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים ובעבדים ובטמאים, ובלבד שלא יהיו טמאים נוגעים בבשר.

ב. וכל אלו לבד טמאים שוחטין אפילו לכתחלה, וזה ששנינו ששחטו דיעבד הוא משום טמא שאין לו לשחוט לכתחלה שמא יגע בבשר (גמ' שם). ואין לישאל הא הבשר לא הוכשר במים שיקבל טומאה, דאין זו שאלה דחיבת הקדש מכשרת כדאיתא בחולין (לו, ב) וילפינן לה מקרא ע"ש, וגם משכחת לה שהעבירה בנהר ועדיין משקה טופח עליה (תוס' שם) כדאיתא בפסחים (כ, א). אבל הדם של הבהמה אינו מכשיר, אף שדם הוא משבעה משקין, אך דם קדשים אינו מכשיר דבעינן דם הנשפך כמים (שם).

ג. וגם אין לישאל איך אפשר לטמא לשחוט והא השחיטה היא בעזרה וטמא אסור ליכנס לעזרה, דבאמת בגמ' דזבחים שם מוקי לה כשעשה סכין ארוכה ושחט והוא עמד מחוץ לעזרה דאין השוחט צריך להיות בפנים כמו שיתבאר. וזהו אם ביאה במקצת שמה ביאה, אבל אם ביאה במקצת לא שמה ביאה א"צ לסכין ארוכה אלא שעמד חוץ לעזרה ופשט ידו לפניו ושחט.

ד. וזהו טעמו של הרמב"ם שכתב ריש פהמ"ק וז"ל: כל הפסולין לעבודה מותרין לשחוט בקדשים לכתחלה, ואפילו קדשי קדשים, חוץ מן הטמא שאינו שוחט לכתחלה ואע"פ שהוא חוץ לעזרה ופשט ידיו ושחט בעזרה גזירה שמא יגע בבשר, עכ"ל. ולכאורא קשה הא בגמ' מוקי לה בסכין ארוכה, ולפמ"ש א"ש דזהו למאן דס"ל ביאה במקצת שמה ביאה, ולכן הרמב"ם שפסק בפ"ג מביאת מקדש דלא שמה ביאה לא הוצרך לזה אלא בהכניס ידיו (לח"מ).

ה. ודע דבכמה מקומות בש"ס אמרינן שחיטה לאו עבודה היא, ופירש"י משום דכשירה בפסולים. ואין הכוונה דלאו עבודה היא כלל, שהרי וודאי עבודה היא שצריך לשחוט לשמה ואם לאו לא עלתה לבעלים, ובחטאת ופסח פסול לגמרי כדתנן ריש זבחים, וגם מפגל בשחיטה, אלא דלענין כהונה לאו עבודה היא שכן גזירה תורה דכהונה לא בעינן לשחיטה. והטעם י"ל דכיון דשחיטה נוהגת גם בחולין לא הצריכה התורה כהונה בשחיטת קדשים, [והתוס' ביומא מב, א ד"ה שחיטה ובזבחים יד, ב פירשו כן הא דאמר דלאו עבודה היא ע"ש, ועתוי"ט ספ"ק דזבחים].

ו. כתב הרמב"ם ריש פהמ"ק: כל הפסולין לעבודה מותרין לשחוט לכתחלה וכו' חוץ מן הטמא וכו', ואם עבר ושחט הזבח כשר, וכן פר כהן גדול של יוה"כ אע"פ שנאמר בו:

ושחט אהרן, אם שחטו זר כשר, אף פרה אדומה ששחט הזר כשירה שאין לך שחיטה פסולה בזר, עכ"ל. ואף ששנינו במשנה דפ"ד דפרה דלחכמים רק הכה"ג שוחט ולר"י אף בכהן הדיוט ע"ש, ומשמע דזר פסול, מ"מ ביומא (מב, א) פליגי רב ושמואל דרב סבר דפרה אדומה פסולה בזר ופרו של כה"ג כשירה, ושמואל סבר דפרה כשירה ופרו של כה"ג פסולה, ולכן בפרו של כה"ג פסק כרב דהלכתא כוותיה דרב באיסורא, ובפרה אדומה פסק כשמואל משום דר' יוחנן ס"ל שם דכשירה והלכה כר"י לגבי רב וממילא דשניהם כשירים. ואע"ג דלא מצינו בשם מי שמכשיר בשניהם, מ"מ לא חש לה הרמב"ם. כיון שלפי כללי הש"ס הלכה כן. ולא אדע למה לא הביא הש"ס שם משנה דפרה שהבאנו.

ז. ויש להסתפק אם זה שפסק בפרה ופרו שכשירים בזר זהו דווקא בדיעבד כדמשמע מלשון הש"ס ביומא ומלשון הרמב"ם, או דילמא גם לכתחלה כבכל הקדשים. ומהש"ס אין ראיה דמשום דהשני אומר פסולה אומר זה כשירה, וזה עצמו שאומר כשירה אומר על הפר השני פסולה לכן אומר כשירה, והרמב"ם ידוע שתופס תמיד לשון הגמ', אבל לעולם אפילו לכתחלה. וכן נ"ל עיקר, וראיה לזה מהא דפריך שם ביומא לשמואל דמכשיר בפרה מקרא דושחט אותה לפניו, ומתוך שיהא זר שוחט ואלעזר רואה, הרי אומר דזר שוחט דמשמע להדיא אפילו לכתחלה, וממילא דה"ה בפרו של כה"ג. ותמיהני על הרמב"ם שלא כתב דין זה שיהא אלעזר רואה, דגם בהל' פרה אדומה לא הזכיר זה ע"ש.

ח. עוד יש לי להסתפק אם גם שארי הפסולים כשירים בפרה אדומה ובפרו של כה"ג כמו זר וככל הקדשים, או דילמא רק זר בלבד. והנה בפרה אדומה אין ספק דאמרינן שם להדיא: אין לי אלא הזאה שאין כשירין באשה כבאיש, מניין לרבות שחיטתה וקבלת דמה וכו', ת"ל: תורה, הרי להדיא דאשה פסולה וממילא דגם עבד פסול כאשה, ומ"מ בטמא אין הכרע, אבל בפר כה"ג יש ספק אם אשה כשירה אם לאו, וצ"ע לדינא.

ט. בפ"ק דחולין (יג, א) בעא מיניה שמואל מרב הונא מניין למתעסק בקדשים שהוא פסול, שנאמר: ושחט את בן הבקר שתהא שחיטה לשם בן בקר, ולעכב מניין, ת"ל: לרצונכם תזבחוהו לדעתכם זבוחו. ופירש"י: מתעסק בסכין שנתכוין להגביה הסכין או לזורקו ושחט בקדשים שלא נתכוין לשום שחיטה, אבל נתכוין לשחיטה בעלמא כשר אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה. והקשו התוס' דבכה"ג אפילו בחולין פסול דהא בעינן שיתכוין לחתיכת סימנים, ולכן פירשו שכיון לחתיכת סימנים ולא לשם זביחה דבכה"ג בחולין כשר ובקדשים פסול. ועוד יש מתעסק שסבור שהוא חולין, ואמרינן בזבחים (מו, ב): משום חולין פסולה ע"ש. והרמב"ם בפ"א מפהמ"ק דין ג כתב השוחט את הקדשים ולא נתכוין לשחיטה אלא כמתעסק הרי אלו פסולין עד שיתכוין לשחיטה, עכ"ל, ומלשונו משמע כרש"י. [הלח"מ כתב דכוונתו כתוס' וצ"ע].

י. והאמת דקושית התוס' יש לתרץ בפשיטות, דהא אנן קיי"ל כר' נתן בחולין (יב, ב) דזרק סכין לגועצה בכותל כשר בחולין דא"צ כוונה לשחיטה כלל. אמנם לכל הפירושים לא אבין מה צריך קרא לזה הרי כיון דהוא מתעסק אין כאן לשמן כלל, ואע"ג דקיי"ל דסתמן לשמן קאי ובמשנה דספ"ד דזבחים יש שסובר שתקנו דלא לימא לשמן דשמא יאמר שלא לשמן, זהו הכל דכששוחט סתם מסתמא לשמן קאי, אבל כשאנו מכוין לשם זביחה כלל מה שייך לשמן. ואין לומר דבאמת כתב רש"י שלא עלו לשם חובה וכדתנן: כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשירים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, דלכאורא בשם הכוונה ששוחט לשם קרבן אחר כדפירש"י ריש זבחים ע"ש. אמנם באמת צ"ל דהקדשים בעצמן עומדין לשמן בלי דעת השוחטן כל זמן שאינו מכוין להיפך שלא לשמן, וראיה

דאמרינן ריש זבחים לשם חולין כשרה והרי אין כאן לשמה כלל, אלא וודאי כדאמרן, ולכן אין הפסול רק משום מתעסק. והכי משמע בספ"ד דזבחים שאומר שם: לשם חולין כשרה משום חולין פסולה, מטעם מתעסק כמבואר שם.

יא. תנן בחולין (ל, ב) השוחט שני ראשים כאחד שחיטתו כשירה, שנים או חוין בסכין ושוחטין, ודקדקו בגמ' דהא דתנן השוחט שני וכו' דמשמע רק דיעבד זהו בקדשים מדכתיב: לרצונכם תזבחהו, משמע תזבח הוא לשון יחיד, אבל בחולין אפילו לכתחלה. אבל שנים שישחטו זבח אחד אפילו בקדשים מותר לכתחלה (שם כט, א), וכן פסק הרמב"ם שם.

יב. כתב הרמב"ם בפ"א דין ו: הקטן אינו שוחט קדשים אפילו גדול עומד על גביו שהקדשים צריכים מחשבה וקטן אין לו מחשבה, אפילו היתה מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו אינה מחשבה להקל אלא להחמיר. כיצד, היתה עולה עומדת בדרום ומשכה הקטן והביאה לצפון ושחטה שהרי ממעשיו ניכר שמחשבתו לשחיטת קדשים הרי זו פסולה, עכ"ל, וזהו בחולין (יב, ב). ואין לשאול דלמה לי מחשבה הא סתמן לשמן קאי וראיה דהשוחט לשם חולין כשירה כמ"ש, והתשובה היא דסתמא דקטן גרע מפני שאין לו דעת להבין שהם קדשים וסבר שהם חולין וה"ל מתעסק ופסול דמשום חולין פסול כמ"ש (תוס' שם).

יג. וזה שכתב דמחשבתו אינה מחשבה להקל אלא להחמיר, בגמ' שם (יג, א) מסקינן דמדאורייתא אין לו מחשבה הניכרת מתוך מעשיו ומדברבנן יש לו, ולכן ממילא הוא כן דלחומרא יש לו מחשבה ולקולא אין לו. ואיך דינו של קרבן זה. נ"ל דתעובר צורתו ויוצא לבית השריפה דבאופן אחר א"א כמובן, וצריך להביא קרבן אחר אם הוא נדר או נדבה, אבל חטאת ואשם א"א להביא אחר אלא בתנאי דאם הראשון עלה לחובה ה"ז נדבה ואם לאו ה"ז לחובתי, וחטאת בתנאי א"א בשום פנים דלהתנות על עולה א"א דחטאת נקבה ועולה זכר, וגם אינן שוים במתן דמים, וגם על שלמים א"א להתנות מטעם זה, אבל אשם לכאורא יכול להתנות על עולה או שלמים, אך גם זה א"א דעולה ושלמים צריכים נסכים ואשם א"צ נסכים [וכ"מ בתוס' קדושין נה, ב ד"ה ודילמא ע"ש].

יד. ודע דרש"י פ"י בחולין שם על מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו דקיימא עולה בדרום ואתייה בצפון ושחטה, ופירש"י: שלא אמר על שם כך אני מוליכה לשם לפי שאינה כשירה בדרום, עכ"ל. ומבואר להדיא דאם אמר מהני, וכן נראה דזה יצא מכלל מחשבה והוי כמעשה גמורה. והתוס' חולקים עליו וס"ל דהדיבור שלו לא מעלה ולא מוריד והוי הכל בכלל מחשבה ע"ש. ומדברי הרמב"ם אין הכרע, אך יותר נראה שנוטה לסברת רש"י. [הלח"מ כתב דס"ל כתוס' ע"ש, ולענ"ד לא נראה כן].

טו. יש מי שאומר דכיון דלחומרא יש לו מחשבה הניכרת מתוך מעשיו, ולפ"ז אם שחט הקטן על מנת לזרוק דמו לאחר שקיעת החמה הוה פיגול (כ"מ). ויש מי שחולק בזה, וטעמו דכיון דהבאתו לצפון אינה הוכחה כמ"ש וא"כ אינה קדשים כלל ומה שייד פיגול (לח"מ ע"ש דזהו כוונתו). ואיני רואה בזה נ"מ לדינא דהקרבן בלא"ה פסול, ואי כדי ללקות על האוכל ממנו כזית משום פיגול, הא פיגול אינו עד שיקרבו כל מתיריו (זבחים כח, ב) ובכאן א"א להקריב כיון שהקרבן פסול בלא"ה.

טז. קדשי קדשים שנשחטו בדרום או שקבלו דמן בדרום פסולין, ובזבחים (לו, א) וכן בספרי פ' שפטים מרבה זה מקרא דלא תזבח וגו' כל דבר רע. ובספרי שם אומרים חכמים דעובר בלאו וחייב מלקות, והרמב"ן מנאה במניין הלאוין בספר המצות והרמב"ם לא מנאה, ונ"ל בטעמו דכיון דבגמ' שם מביא ברייתא: ר"י אומר יכול חטאת ששחטה בדרום יהא חייב, ת"ל: לא תזבח וגו' כל דבר רע, על דבר רע אתה מחייבו ואי אתה מחייבו על

[1234567]

חטאת שנשחטה בדרום, ולא הביא הש"ס דברי חכמים ולכן לא חש להך דספרי, וגם הסמ"ג לא מנאה.

יז. לכתחלה צריך גם השוחט לעמוד בצפון, מיהו אם עמד בדרום והושיט ידו ושחט בצפון כשר, דכתיב: ושחט אותו על ירך המזבח צפונה, אותו בצפון ואין השוחט בצפון. אבל בקבלה אינו כן, דאם עמד בדרום והושיט ידו לצפון וקבל הדם הקבלה פסלה, דהתורה לא מיעטה רק השוחט דלאו עבודה היא ולא המקבל וכמו שיתבאר כעין זה בקדשים קלים לעניין כל העזרה [כן נ"ל מזבחים כו, א ע"ש].

יח. ואם הכניס ראשו ורובו לצפון כשר דרובו ככולו, וכן בעזרה לעניין קדשים קלים שיתבאר. והנה לשון הגמ' שם והרמב"ם, ראשו ורובו, ואני מסתפק אם הכניס כל הגוף בלא ראשו כגון שהטה ראשו לדרום, אם כשר אם לאו, דלכאורא הגוף הוא הרוב נגד הראש, או אפשר דהעיקר הוא הראש. וכן נ"ל עיקר, והכי משמע בפ"ג דנגעים (מ"ח) דתנן: הכניס טהור ראשו ורובו לבית טמא נטמא, ותניא בת"כ: והבא אל הבית עד שיכניס ראשו ורובו דבציר מהכי לאו ביאה היא (ר"ש), וה"נ כן הוא.

יט. וכתב הרמב"ם שם בדין יא: שחטה בצפון ופירכסה ויצאת לדרום כשירה ואפילו הוציאה לדרום, פירכסה ויצאת לדרום וחזרה לצפון ואח"כ קיבל דמה בצפון כשירה, עכ"ל. ונ"ל דה"פ דמקודם אומר שאחר הקבלה יכול להוציאה לדרום בידים, אבל קודם קבלה אין להוציאה בידיו לדרום, ומ"מ אם מעצמה יצאת לדרום וחזרה לצפון וקיבל הדם אין בזה פסול יוצא שהרי הכל היא בעזרה וכשירה. [ובגמ' שם ליכא שתי בבות].

כ. וכן בקדשים קלים ששחטתן בכל מקום בעזרה והיה הקרבן בפנים והשוחט עמד חוץ לעזרה והכניס ידו לפנים ושחט שחיטתו כשירה, דכתיב: בן הבקר לפני ד' ולא השוחט לפני ד' (שם לב, ב). אבל בקבלה אינו כן דאם הכניס ידו לפנים וקיבל קבלתו פסולה, דכתיב: לעמוד לפני ד' לשרתו, כל שירות יעמוד לפני ד' והיינו בעזרה (רש"י שם כו, א). ולא עוד דלא מהני כאן אפילו ראשו ורובו, ולא עוד אלא אפילו היה המקבל כולו בפנים וציצתו כלומר כנף בגדו בחוץ עבודתו פסולה, שנאמר: בבואכם אל אהל מועד עד שיבואו כולם, כן הוא הלשון ברמב"ם שם. ורש"י שם פ"י ציציתו שערות ראשו והגירסא בגמ' שם עד שיבא כולו לאהל מועד, אבל לפי לשון הרמב"ם עד שיבואו כולם משמע דאבגדים קאי כמו בן ציצית הכסת, והוא כתב וציצתו כלשון הגמ' (כנלע"ד).

כא. וכתב הרמב"ם: פירכסה הבהמה ויצאת לחוץ אחר קבלת דמה כשירה, שאפילו יצאו האימורין והבשר קודם זריקה בקדשים קלים הזבח כשר כמו שיתבאר, עכ"ל. ומבואר מזה דאם יצאת לחוץ קודם קבלה פסולה דנפסל הדם ביוצא, ולא דמי לקדשי קדשים שיצאה לדרום דהכל בעזרה ואין כאן פסול יוצא, משא"כ חוץ לעזרה, וכן הוא בזבחים שם. כב. וגם הבהמה צריכה להיות כולה בפנים, אפילו רק מקצת מרגליה לחוץ וכולה בפנים פסול, שנאמר: והביאום לד', עד שתהא כולה בפנים (שם). ויראה לי דבקדשי קדשים אינו כן דאם כולה בצפון ורגליה בדרום כשר, דוהביאום משמע כולה מדלא כתיב והביאו, אבל הכא כתיב: צפונה לפני ד' ואין כאן יתור.

כג. כתב הרמב"ם שם דין טו: שחטה והיא כולה בפנים ואח"כ הוציאה רגלה לחוץ חותך הבשר עד שמגיע לעצם ואח"כ מקבל הדם, ואם קיבל ואח"כ חתך פסול מפני שמנונית הבשר שמבחוץ, ובקדשים קלים א"צ לחתוך אלא מחזיר רגלה ומקבל שבשר קדשים קלים שיצא קודם זריקה כשר, עכ"ל, וצריך ביאור.

כד. וה"פ דהנה כבר נתבאר דבשעת שחיטה צריך שתהא כולה בפנים, אמנם אפילו

לאחר שחיטה קודם קבלת הדמים אם יצאו רגליה לחוץ וקיבל הדם בעת שרגליה בחוץ הקבלה פסולה, ולא מפני שהדם שברגליה נפסל ביוצא וכל דמי בהמה מעורבים זה בזה ועלה הדם שברגליה ויצא דרך בית השחיטה ונתערב בהדם ופסלו, דמשום זה לא הוה חשש דדם הקבלה אינו אלא דם הנפש ולא דם האיברים וא"כ לא חייל על דם כזה פסול יוצא, אלא הפסול הוא משום השמנונית שברגל שראוי לאכילה וחשיבי כבשר לאיפסולי ביוצא בקדשי קדשים ומובלע בדם הרגל ונפקא דרך בית שחיטה ופסלה ליה לדם שבמזרק (רש"י כו, א). ולכן איזה תקנה יש לזה, דלהשיבה אינו מועיל שכבר נפסלה ביוצא, ולחתוך רגליה אף שזהו לאחר שחיטה מ"מ המום פוסל לפני קבלה כלפני שחיטה כמו שיתבאר, ולכן חותך הבשר עד שמגיע להפרק ובוה יעצור מלעלות הדם, ומום אין בזה, ואח"כ מקבל הדם, אבל בקדשים קלים שאינו נפסל ביוצא מחזיר רגליה לפניו ומקבל. וזהו ביאור דבריו ע"פ סוגיא דזבחים שם.

כה. והראב"ד השיג עליו, ותורף השגתו דבפסחים (פה, א) יש בעיא אי גזרו טומאה ביוצא אם לאו, ולכן יש להתמיר בקדשים אף שהוא דרבנן ומטמא היוצא את כל הבשר. ואע"פ שזהו טומאת בית הסתרים, מ"מ הא רבינא ס"ל בחולין (עב, א) דאוכלין אינן כמחוברים והלכה כרבינא וסוגיא דזבחים דלא כרבינא ע"ש. ואין זה שום השגה על הרמב"ם דאיתו פסק בפ"ח מאבות הטומאות בעיא זו לקולא ע"ש [לח"מ ולחנם טרח הכ"מ בזה]. וגם מה שהשיג על מה שכתב שבשר קדשים קלים שיצא לפני זריקה כשר מאי איריא לפני זריקה הא אפילו לאחר זריקה נמי ע"ש, אינו מובן דהא לפני זריקה רבותא יותר (ועכ"מ ולח"מ).

כו. כתיב: ושחט אותו על ירך המזבח, ולכן בעינן שהבהמה מונחת בארץ ולא באויר כגון שתלה הבהמה ושחטה באויר העזרה פסולה, אבל השוחט יכול להתלות באויר דשחיטה על ירך ולא שוחט על ירך (זבחים כו, א). ובקדשים קלים אפילו תלה הבהמה באויר כשירה, דעל ירך כתיב בעולה דהיא קדשי קדשים ולא קדשים קלים. ויש בזה טעות הדפוס בדברי הרמב"ם פ"א דין טז ודין יז שכתב: בבהמה בשניהם פסולה ובשוחט יש חילוק בין קדשי קדשים לקדשים קלים ע"ש, וטעות הוא וצ"ל להיפך. לגמרי דבשוחט תמיד כשר ובהבהמה יש חילוק (וכ"כ הכ"מ).

כז. אבל בקבלה הדין להיפך דהמקבל צריך תמיד לעמוד בארץ, ואם קיבל באויר פסול דאין דרך שירות בכך, אבל אם קבל בעוד שהבהמה באויר כשר. וז"ל הרמב"ם שם: נתלה וקבל הדם מצואר בהמה המונחת בקרקע פסול שאין דרך שירות בכך, היה עומד בעזרה ותלה המזרק בידו וקיבל הדם באויר או שהגביה הבהמה וקיבל הדם באויר כשר שאויר מקום כמקום, עכ"ל. והוסיף לומר תלה המזרק בידו, כלומר שלא תאמר שכשם שהוא צריך לעמוד על הארץ כמו כן כלי של קבלה, דאינו כן דזהו דרך שירות בכך, ומפרש מה שאמרו בגמ' תלה וקבל כשר בין תליית הבהמה באויר ובין שהכלי שרת באויר.

כח. וכתב הרמב"ם שם דין כא: נתן מזרק לתוך מזרק וקיבל כשר מין במינו אינו חוצץ, הניח סיב בתוך המזרק וקיבל כשר מפני שהסיב חלול והדם יורד לתוך המזרק ואין כאן חציצה, אבל אם עשה כן בקמיצת המנחה וקמצה מתוך הסיב פסולה, עכ"ל, אבל אם הריק מן הסיב את המנחה להכלי שרת כשר. וכן בדם אפילו הניח בתוך המזרק דבר שחוצץ ונפסל הדם שופכו ונוטל החוצץ ומקבל מחדש כשיש עדיין דם הנפש, אבל הדם שבחוצץ נפסל ואין לו תקנה כיון שנתקבל בפסול, וכן אם קמץ בפסול נפסלה כל המנחה (דינים אלו ביומא נח, א).

כט. וכתב הרמב"ם שם דין יח: שחט מיעוט סימגין בחוץ וגמרון בפנים, או ששחט מיעוטן בדרום וגמרון בצפון פסולין שישנה לשחיטה מתחלתה ועד סופה, עכ"ל, כן הוא בחולין (כט, ב) לר' יוחנן. ותימא לענ"ד דבגמ' שם זה הדין לעניין שחוטי חוץ ע"ש, אבל בדין זה א"צ כלל לישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, ואפילו למאן דס"ל אינה לשחיטה אלא לבסוף כיון ששחט מיעוט בחוץ איפסל הדם ביוצא והדמים יונקים זה מזה ונפסל כל הדם כמ"ש בחתך רגלי בהמה וכ"ש בצואר, ולכן אפילו שחט מקודם רוב בפנים ואח"כ מיעוט בחוץ פסול מהאי טעמא. ומ"מ בקדשי קדשים בצפון ודרום שפיר צריך לטעם זה דאין כאן פסול יוצא, ולכן יש להסתפק כששחט רוב בצפון וגמר מיעוט האחרון בדרום כיון דאינו מעכב אינו פוסל, או דילמא שם שחיטה עליו ופוסל, וצ"ע.

קכד. עוד הרבה דינים בקבלה ובו חי סעיפים

א. כתב הרמב"ם בפ"א מפהמ"ק דין כב: קבלת הדם והולכתו למזבח ווריקתו וכן הולכת איברים לכבש כל אחת מאלו אינה כשירה אלא בכהן הכשר לעבודה, כמו שבארנו בקמיצת המנחות ובמליקת העוף, עכ"ל. והולכת איברים לכבש ילפינן דהוי עבודה דתניא (זבחים לה, א): והקריב הכהן את הכל המזבחה, זו הולכת איברים לכבש. ויש לדקדק על מאי דלא קתני הולכת איברים למזבח דזהו העיקר, וגהי שמקודם הניחום על הכבש ואח"כ לקחום ונתנום על המזבח כדתנן ביומא (כו, א) ובפ"ה דתמיד מ"מ הא העיקר הוא למזבח כדכתיב: המזבחה, וכ"ש לרבנן דשם דמן הכבש למזבח היה פייס אחר וכהנים אחרים העלו מן הכבש להמזבח. וצ"ל דרבנותא קמ"ל דאפילו לכבש הוה עבודה, וכ"ש מן הכבש למזבח דזהו העיקר דהוי עבודה.

ב. עוד כתב הרמב"ם: והולכה שלא ברגל אינה הולכה, לפיכך כהן גדול שקיבל את הדם ועמד במקומו וזרקו למזבח נפסל הזבח, עכ"ל, כלומר ואינו מועיל לקבל דם אחר ולהוליכו ברגל. וזה שאומר כה"ג לאו דווקא דה"ה כהן הדיוט כמובן, ורק אורחא דמילתא נקיט דהכה"ג מתנהג ברמה וההילוך קשה עליו. ולא תקשה מהא דתנן בפסחים (סד, ב) לעניין קרבן פסח קיבל הכהן ונותנו לחבירו וחבירו לחבירו וכו' הרי הוי הולכה שלא ברגל, אך כבר מוקי לה בזבחים (יד, ב) דניידי פורתא ע"ש.

ג. ופסק הרמב"ם כר"י בזבחים שם דהולכה שלא ברגל אינה הולכה, וגם א"א לתקנה ופסולה. מיהו זהו וודאי דאין שיעור להולכה ואפילו פסיעה אחת די, דאל"כ איזה שיעור תתן. ולכן אם הוליד זר נפסל ולא מהני תקון כמ"ש אח"כ בדין כז, וז"ל: אבל דם שהוליכו הפסול לעבודה והחזירו לכשר והוליכו, או שהוליכו הכהן תחלה והחזירו ונתנו לפסול להוליכו, הואיל והוליכו הפסול בין בתחלה בין בסוף נפסל הזבח שהרי א"א לתקן דבר זה, עכ"ל.

ד. ודע דבמשנה שם שנינו שהזבח נפסל בארבעה דברים בשחיטה ובקיבול ובהילוך ובזריקה, ר"ש מכשיר בהילוך שהיה אומר אי אפשר שלא בשחיטה ושלא בקבלה ושלא בזריקה אבל אפשר בלא הילוך שוחט בצד המזבח וזורק, ומשמע להדיא דבזה גם חכמים מודים שהרי ר"ש מביא ראיה מזה, וכן פ"י הרמב"ם עצמו בפ"י המשניות דחכמים ס"ל דאע"פ שהיא עבודה שאפשר לבטלה מ"מ הוי עבודה זור פוסל בה, וכ"כ הרע"ב וכ"כ רש"י ותוס' שם, ובוודאי גם הרמב"ם מודה בזה לדינא, וזה שכתב כאן דשלא ברגל אינה הולכה זהו כשצריך הולכה.